

LIFE Integrētā projekta

“Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un
apsaimniekošanas optimizācija”

Sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringa vidusposma atskaite

Vidzemes Augstskola
Andris Klepers

Decembris, 2025

Projekts “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VARAM finansiālu atbalstu. Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenotāju redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Satura rādītājs

Saīsinājumi.....	2
Kopsavilkums.....	3
Summary.....	3
Ievads.....	4
1. Dabas indikatori	4
2. Institucionālie indikatori	8
3. Sociālie indikatori	14
4. Ekonomiskie indikatori	22
Secinājumi	29

Saīsinājumi

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

LAD – Lauku atbalsta dienests

LLKC – Latvijas lauku un konsultāciju centrs

LDF – Latvijas Dabas fonds

SoEF – The State of Europe’s Forests

Projekts “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VARAM finansiālu atbalstu. Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenotāju redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Kopsavilkums

LIFE-IP *LatViaNature* projekts ir būtiski aktivizējis Latvijas dabas aizsardzības sistēmu, projekta komandai panākot ietekmes vairākās jomās. Vienlaikus jāatzīst laika nobīde starp politikas ieviešanu un reālu dabas stāvokļa uzlabošanu. Uzraudzības periodā formālā dabas aizsardzība paplašinās (+9,4 % platības), taču bioloģiskās daudzveidības rādītāji, piemēram, putnu indeksi un biotopu kvalitāte, joprojām saglabājas nelabvēlīgi vai zemi. Institucionālā vide nostiprinās ar vajadzīgiem likumdošanas grozījumiem un publisko zemju īpatsvara pieaugumu (līdz 47,8 %), tomēr spēkā esošo dabas aizsardzības plānu skaits ir samazinājies līdz 90. Vajadzīgs ieviest projektā eksperimentāli testēto kārtību. Tāpat procesā ir citas rīcības dabas aizsardzības sistēmas stiprināšanai. Projekta ietvaros sabiedrības iesaiste ir ar vislielāko ietekmi — ar ļoti augstiem rezultatīvajiem rādītājiem īstenojas dabas vērtību komunikācijas kampaņas, taču tas uzrādās arī tālākajās rīcībās – noslēgti visi paredzētie brīvprātīgie līgumi ar zemju īpašniekiem, kā arī pieaug ziņojumi par invazīvajām sugām no 1000 līdz vairāk nekā 9700. Ekonomiski projekts veicina ilgtspējīgu uzņēmējdarbību ar zīmolu "Dabisko pļavu produkts", ko izmanto jau 42 ražotāji. Atbalsts dabai draudzīgai saimniekošanai no Lauku attīstības programmas 2024. gadā sasniedza 124,2 miljonus EUR (tās efektīvākai darbībai vajadzētu tikties no procesa uz konkrētu sasniedzamo rezultātu). Tomēr joprojām ieskicējas arī vairākas grūtības: depopulācija aizsargājamās dabas teritorijās (piemēram, izzūd tradicionālās saimniekošanas prasmes un vietējā zinātība, samazinās dabas daudzveidība saimniekošanas industrializācijas virzienā) un zems kompensāciju līmenis mežsaimniecībā. Nākamajā posmā līdz 2028. gadam prioritātei jābūt īstenoto pasākumu efektivitātes celšanai, lai panāktu izmērāmus ekoloģiskos rezultātus.

Summary

The LIFE-IP *LatViaNature* project has significantly revitalized Latvia's nature conservation system, with the project team achieving an impact in several areas. At the same time, it must be acknowledged that there is a time lag between policy implementation and actual improvements in the state of nature. During the monitoring period, formal nature conservation areas expanded (+9.4% in area), but biodiversity indicators, such as bird indices and habitat quality, remain unfavorable or low. The institutional environment is being strengthened through necessary legislative amendments and an increase in the proportion of public land (to 47.8%), yet the number of existing nature conservation plans has decreased to 90. It is necessary to implement the procedures experimentally tested in the project. Other measures to strengthen the nature conservation system are also underway.

Public engagement is one of the areas with the greatest impact within the project—communication campaigns on natural values are being implemented with very high performance indicators, but this is also evident in subsequent actions—all planned voluntary agreements with landowners have been concluded, and reports of invasive species have increased from 1,000 to over 9,700. Economically, the project promotes sustainable business under the "Natural Meadow Product" brand, which is already used by 42 producers. Support for nature-friendly farming from the Rural Development Program reached 124.2 million EUR in 2024 (which, for greater effectiveness, should be shifted from process-oriented to specific, measurable outcomes).

Projekts “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP *LatViaNature*) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VARAM finansiālu atbalstu. Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP *LatViaNature* īstenošanu redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

However, several challenges remain: depopulation in protected natural areas (for example, traditional farming skills and local knowledge are disappearing, and biodiversity is declining as farming becomes more industrialized) and low compensation levels in forestry. In the next phase, through 2028, the priority will be to improve the effectiveness of implemented measures in order to achieve measurable ecological results.

Ievads

2021. gadā tika izstrādāta projekta sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringa metodika, pēc kuras 2022., 2023. un 2024. gadā projekta vadības grupai un iesaistītajām pusēm sniegta prezentācija par projekta sociāli ekonomisko ietekmi un sistemātiski uzkrāta informācija par konkrētajā periodā īstenotajām darbībām projekta ietvaros, rezultatīvajiem rādītājiem un plašāku ietekmi uz dabas aizsardzības sistēmu Latvijā kopumā projekta sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringu. Vidusposma ziņojums ietver periodu no 2021. gada ar sākotnējām vērtībām indikatoriem un indikatoru monitoringu līdz 2025. gadam. Projekta sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringa noslēguma ziņojums paredzēts 2028. gada 30. jūnijā.

1. Dabas indikatori

Šī projekta ietekme tiek uzraudzīta ar astoņiem dabu raksturojošiem indikatoriem un vienu paplašināto indikatoru. Galvenie datu avoti ir DAP, SoEF, ziņojums EK par biotopu un sugu aizsardzību Latvijā.

Rezumējot izmaiņas un ietekmi plašākā mērogā šobrīd: formālā dabas aizsardzība paplašinās, bet bioloģiskās daudzveidības stāvoklis būtiski neuzlabojas. . Strukturāli pasākumi notiek, bet ekoloģiskais rezultāts vēl nav sasniegts. Aizsargājamo teritoriju platības pieaug (pieaugums ~+9,4%). Biotopu kvalitātes rādītāji joprojām pārsvarā nelabvēlīgi (mežu biotopiem notikusi pārbīde no “slikta” uz “nepietiekamu”, iespējama neliela kvalitātes uzlabošanās, bet ne līdz labvēlīgam līmenim). Zālāju biotopiem apsaimniekoto zālāju platība palielinās, taču situācija joprojām slikta. Neviena zālāju biotops atbilstoši ziņojuma metodikai nav labvēlīgā stāvoklī. Pozitīva lauksaimniecības politikas formālā ietekme (lielāks pieteikumu skaits), bet tas vēl nav pārtapis biotopu kvalitātes uzlabojumā. Putnu indeksi kopumā stagnē vai samazinās. Lauku putnu populācijas ilgtermiņā pasliktinās, ar nelielām svārstībām. Meža putniem situācija lēni pasliktinās. Invazīvo sugu ziņojumu skaits strauji aug, jo uzlabota ziņošanas iespēja un ir lielāka sabiedrības iesaiste, paplašināta izpratne par invazīvajām sugām. Lai arī uz “papīra dabas aizsardzība” aug ātrāk nekā ekosistēmu kvalitāte, kopumā vērojama pozitīva LIFE projekta ietekme uz galvenajiem dabas aizsardzības rādītājiem. Jāturpina uzraudzīt pārmaiņu tendences. Svarīgi saprast galvenos mainīgos, kur iedarboties vairāk. Kā padarīt formālo aizsardzību efektīvāku

Projekts “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VARAM finansētu atbalstu. Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenotāju redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
DABAS INDIKATORI					
A.1.1.	ĪADT sauszemes pamatteritoriju kopējā platība	DAP	11823,3 km²	12929,55 km² +9,4 %	
A.1.1.1.	t.sk. mikroliegumu kopējā platība (izslēdzot platības, kas savstarpēji pārklājas)	DAP	476,9 km²	506,26 km² +6,2 %	
A.1.2.	Natura 2000 sauszemes teritoriju kopējā platība	DAP	7465,3 km²	7483,21 km²	
A.2.1.	Mežu platība ar stingriem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem dabas aizsardzības nolūkos	The State of Europe's Forests 2020 report, Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe - <i>FOREST EUROPE</i>	Vairāk nekā 16 % mežu (no ~34110 km ²) ir aizsargāti bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai (MCPFE 1. un 2. klase). 2020. gadā par aizsargājamiem mežiem (MCPFE klase 3) noteiktās platības veidoja 6,4 % no kopējās meža platības. >170 km² meža ir cilvēku netraucēti.	<i>Gaidām ziņojumu: Pēc FOREST EUROPE ģenerālās koordinācijas komitejas kopīgā lēmuma ir mainīts Eiropas mežu stāvokļa (SoEF) 2025. gada ziņojuma publicēšanas termiņš. 2025. gada 9. decembrī pieņemts lēmums pārcelts ziņojuma atklāšanu no 2025. gada decembra uz 2026. gada pirmo ceturksni: FOREST EUROPE SoEF 2025 release timeline adjusted to deliver maximum policy value - FOREST EUROPE</i>	
A.2.2.	Mežu biotopu īpatsvars, kuru aizsardzība novērtēta kā “labvēlīga” (%)	Ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā. Novērtējums par 2013.-2018. gada periodu. Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/ziņojumi-eiropas-komisijai	Labvēlīgs (0 %) , nelabvēlīgs, nepietiekošs (50 %), nelabvēlīgs, slikts (40 %), nezināms (10 %).	Labvēlīgs (0 %) , nelabvēlīgs, nepietiekošs (90 %), nelabvēlīgs, slikts (10 %), nezināms (10 %). Būs publicēts te: Ziņojumi Eiropas Komisijai Dabas aizsardzības pārvalde	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
A.3.1.	Zālāju biotopu īpatsvars, kuru aizsardzība novērtēta kā “labvēlīga”	Ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā. Novērtējums par 2013.-2018. gada periodu. Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/zinojumi-eiropas-komisijai	Labvēlīgs (0 %) , nelabvēlīgs, nepietiekošs (10 %), nelabvēlīgs, slikts (90 %). Dziļāk: https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/?period=5&group=Grasslands&country=LV&region=	Labvēlīgs (0 %) , nelabvēlīgs, nepietiekošs (20 %), nelabvēlīgs, slikts (80 %). Būs publicēts te: Ziņojumi Eiropas Komisijai Dabas aizsardzības pārvalde	
A.3.2.	Atbalsta maksājumiem pieteikto apsaimniekotu bioloģiski vērtīgo zālāju platība	LAD, Gada pārskats 2021 un 2022, 2024	Platība (2021. gads): 440 km² (Atbalsta pretendentu skaits Bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai zālājos (BDUZ) 2021. gadā: 6109)	Platība (2024. gads): 482 km² (Atbalsta pretendentu skaits Bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai zālājos (BDUZ) 2024. gadā: 6971)	
A.4.1.	Latvijas lauku putnu indekss (izvēles)	Latvijas Ornitoloģijas biedrība, DAP. Dienas putnu fona monitorings. Atskaite par 2020. gadu. 2023.gada A.Auniņa publikācija par 2022. gada datiem: http://www.putni.lv/pdf/Aunins_2023.pdf Dienas putnu valsts monitorings. Gala atskaite par 2024. gadu.	2020. gada vērtība ir zemākā indeksa pastāvēšanas vēsturē. Eiropā kopumā lejupslidoša tendence. Lauku putni indeksa visiem trim indikatoriem 2023. gada vērtības, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās un tāpat kā vairākus iepriekšējo gadu bija zem 1995. gada atskaites vērtības.	Visas trīs Lauku putnu indeksa versijas 19 gadu periodā (2005 – 2024) klasificējas kā “mērens samazinājums”. Visu šo LPI versiju īstermiņa (piecu gadu) tendences klasificējas kā neskaidras. Tikai indeksa LFBIO5 2024. gada vērtība ir lielāka kā uzskaišu sākumgadā, kamēr abām pārējām tā ir zemāka. Visām šī indeksa versijām 2024. gadā vērtība nedaudz pieauga, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tomēr nebija zemāka kā 2022. gadā reģistrētais minimums.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
A.4.2.	Latvijas meža putnu indekss (izvēles)	Latvijas Ornitoloģijas biedrība, DAP. Dienas putnu fona monitorings. Atskaite par 2023. gadu (I.Mārdega, A.Auniņš). Dienas putnu valsts monitorings. Gala atskaite par 2024. gadu. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa pārskati Dabas aizsardzības pārvalde	Meža putnu indeksa LFoBI-2007 tendence stabila un LFoBI-2015 versijā mērens samazinājums. 0,9918 ± 0,0073	Turpina kristies. Meža putnu indeksam reģistrēts kritums ($S < 1$), tomēr statistiski būtisks tas bija tikai LFoBI15, kad tendence 2005. – 2024. gadu periodam klasificējās kā mērens samazinājums. Indeksa LFoBI07 tendence joprojām klasificējās kā stabila, savukārt abu indeksu īstermiņa tendences (pēdējie 5 gadi) – kā neskaidras. Abas MPI versijas pa gadiem svārstās līdzīgi, tomēr LFoBI15 jau kopš 2. gada ir konstanti zemāks kā LFoBI07, kas skaidrojams ar atšķirībām abu indeksus veidojošo sugu sarakstos. Arī kļūdas intervāls LFoBI-2015 ir margināli šaurāks. Meža putnu indeksa vērtība arī šogad ir zemāka kā Lauku putnu indeksam.	
A.5.1.	Kvantitatīvie rādītāji par invazīvo sugu izplatību	Dabas indikatoru sadaļā nav iekļauti kvantitatīvie rādītāji par invazīvo sugu izplatību, jo līdz šim sistemātiski nav veikta to izplatības apzināšana. Projekta ietvaros arī būtiski paplašināts invazīvo sugu saraksts, sadalot tās trijās kategorijās atbilstoši to invāzijas raksturam.	31.12.2022. <i>Invazīvo sugu pārvaldniekā</i> kopumā ziņoti 960 novērojumi no 43 pašvaldībām . Kopējais novērojumu sniedzēju skaits 301 ; ziņots par 43 invazīvajām sugām (visvairāk par Kanādas zeltgalvīti un Amerikas ūdeli)	24.11.2025 <i>Invazīvo sugu pārvaldniekā</i> kopumā par 2025. gadu ziņoti 9782 novērojumi no 43 pašvaldībām . Kopējais novērojumu sniedzēju skaits 1351 ; ziņots par 54 invazīvajām sugām (visvairāk par Sosnovska latvāni un jenotsuni)	

2. Institucionālie indikatori

Institucionālo indikatoru kopums aptver normatīvās vides pilnveidi, dabas aizsardzības plānošanu, zemes īpašuma struktūru ĪADT, datu pārvaldības sistēmas “Ozols” lietojumu un kvalitāti, brīvprātīgo sertifikācijas instrumentu izmantošanu uzņēmējdarbībā, kā arī brīvprātīgās dabas daudzveidības saglabāšanas iniciatīvas privātajos mežos un zālajos. Kopējā tendence ir mēreni pozitīva, bet nevienmērīga: pieaug normatīvo aktu skaits, publisko zemju īpatsvars ĪADT, lietotāju aktivitāte datu sistēmās un brīvprātīgo programmu ieviešana privātajās zemēs. Vienlaikus redzami arī ierobežojumi — samazinājies spēkā esošo dabas aizsardzības plānu skaits, “Ozols” kvalitātes novērtējuma instruments joprojām nav izveidots, un uzņēmumu iesaiste zaļajās sertifikācijas shēmās ĪADT saglabājas ļoti zema. Kopumā institucionālā sistēma attīstās un nostiprinās, taču tās praktiskā ietekme un pārklājums vēl ir nepietiekams. Projektam ir nozīmīga ietekme uz šo vidi kopumā, kam vajadzētu pierādīties ilgtermiņā. Īpaši uz dabas aizsardzības plānu izstrādes kārtības optimizēšanu. Testējot un ieviešot paredzētās pārmaiņas, procesam būtu jākļūst efektīvākam, palielinoties labi pārvaldītu ĪADT skaitam (ar individualizētiem aizsardzības mērķiem un darbībām to sasniegšanai).

INSTITUCIONĀLIE INDIKATORI					
Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
B.1.1.	Mainīto (pilnveidoto) nacionālās likumdošanas normatīvo aktu skaits, kas saturiski palīdz sasniegt dabas aizsardzības mērķus efektīvāk	<p>https://latvianature.daba.gov.lv/, Likumi.lv, 2022.</p> <p>Pēdējie grozījumi <i>Augu aizsardzības likumā</i> 07.11.2019. likums/LV, 235, 21.11.2019./Stājas spēkā 05.12.2019.</p> <p>Pēdējie grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.467 (Rīgā 2008.gada 30.jūnijā) <i>Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošanas noteikumi</i> no 20.04.2010./LV, 65, 23.04.2010./Stājas spēkā 24.04.2010.</p>	<p>0</p> <p>(Sagatavošanā ir izmaiņas Augu aizsardzības likumā (tostarp papildinot invazīvo augu sugu sarakstu) un Ministru kabineta noteikumos Nr.467 “Invazīvo augu sugu izplatības ierobežošanas noteikumi”. Apspriešanās arī vairāki citi normatīvie akti.)</p>	<p>4ⁱ</p> <p>Grozījumi Augu aizsardzības likumā, Sugu un biotopu aizsardzības likumā, likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, jauns normatīvais akts – Ministru kabineta noteikumi Nr. 674 “Noteikumi par dabas liegumiem”, grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 674 “Noteikumi par dabas liegumiem”, grozījumi Aizsargjoslu likumā, virzīts apspriešanai likumprojekts par grozījumiem likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.</p>	
B.2.1.	Spēkā esošo ĪADT dabas aizsardzības plānu skaits	<p>Dabas aizsardzības pārvalde.</p> <p><i>Daži nākuši klāt pa gadu, bet lielākam skaitam dabas aizsardzības plānu beidzies to termiņš. Aktualizēts no https://www.daba.gov.lv/lv/dabas-aizsardzibas-plani</i></p>	<p>106</p> <p>(tostarp pa ĪADT veidiem: AAA (9), DEN (2), DL (68), DP (23), DPM (1), DR (2), JT (0), NP (2). Vairāki ir izstrādes procesā.</p>	<p>90</p> <p>(tostarp pa ĪADT veidiem: AAA (8), DEN (2), DL (58), DP (18), DPM (1), DR (0), JT (0), NP (3). Vairāki ir izstrādes procesā. 2025. gadā turpinās vai plānots uzsākt dabas aizsardzības plānu izstrādi 5 dabas liegumiem, 7 jūras teritorijām, 7 dabas parkiem, 1 aizsargājamo ainavu apvidum, 4 rezervātiem un nacionālajam parkam 1 – kopskaitā 25 ĪADT.</p>	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
B.3.1.	Publisko zemes īpašuma formu platība un proporcija ĪADT, salīdzinot ar privātajām (izvēles)	Dabas aizsardzības pārvalde, Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”; https://ozols.gov.lv/pub	ĪADT sauszemes pamatteritoriju kopējā platība, neskaitot jūras daļu (un bez savstarpējas pārklāšanās): 39,9 % valsts īpašums, 6,2 % pašvaldības īpašums, 1,34 % bez statusa un 52,6 % juridiska / fiziska persona.	ĪADT sauszemes pamatteritoriju kopējā platība, neskaitot jūras daļu (un bez savstarpējas pārklāšanās): 47,8 % valsts un pašvaldības īpašums, 0,04 % jaukta statusa kopīpašums un 52,11 % juridiskai / fiziskai personai piederošs privātpašums.	Pieaug publisko zemju īpašuma proporcija ĪADT
B.4.1.	Lietotāju skaits un dalījums Dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”	Dabas aizsardzības pārvalde, Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”; https://ozols.gov.lv/pub	Reģistrēto lietotāju kopskaits portālā Dabasdati.lv 30.09.2020. bija 6016 , kuru ziņotie novērojumi par īpaši aizsargājamām sugām tiek uzkrāti dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”. Apmeklējumu skaits gadā: publiski piekļūstamajā “Ozols” vidē: 75 379 (2020). Reģistrēto lietotāju vidē: 144 407 (2020).	Reģistrēto lietotāju kopskaits portālā Dabasdati.lv 16.12.2025. bija 9169 , kuru ziņotie novērojumi par īpaši aizsargājamām sugām tiek uzkrāti dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”. Apmeklējumu skaits gadā: publiski piekļūstamajā “Ozols” vidē: 79 427 (2025) uz 16.12.2025 Reģistrēto lietotāju vidē: 146 496 (2025) apmeklējumi uz 16.12.2025	
B.4.2.	Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” saturs un funkcionalitātes kvalitāte	Dabas aizsardzības pārvalde, Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”; https://ozols.gov.lv/pub	0 Instrumenti 2020. gadā vēl nav izveidoti, trūkst vērtējuma.	0 Instrumenti 2025. gadā joprojām nav izveidoti, trūkst vērtējuma	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
B.5.1.	Uzņēmumu un organizāciju skaits un proporcija ĪADT, kuri izmanto brīvprātīgās sertifikācijas vai zīmolu sistēmas, kas izceļ korporatīvo atbildību, ievērojot dabas/vides aizsardzības prasības	ViA HESPI apkopojums (no Latvijas lauku tūrisma asociācijas, LDF u.c.) <u>Tiek papildināti rādītāji ar citiem rādītājiem par uzņēmējdarbības praksi ĪADT attiecībā uz brīvprātīgajām sertifikācijas vai zīmolu sistēmām, kas izceļ korporatīvo atbildību, ievērojot dabas/vides aizsardzības prasības.</u>	Paredzēts veidot un ieviest saistībā ar dabisko zālāju kā resursa ilgtspējīgu izmantošanu un komercializēšan u. Rādītājs ir kā indikators vai šāda rakstura institucionāli instrumenti tiek pielietoti īpaši dabas daudzveidības ziņā jutīgās teritorijas, kaut formāli norādot uz rūpēm par šo resursu aizsardzību. Pagaidām apkopotā informācija par tūristu mītņu “zaļajiem sertifikātiem” norāda, ka to pielietojums nekonzentrējas ĪADT.	Pavisam 44 ĪADT darbojas komerciālas tūristu mītnes un to kopējais skaits ĪADT ir 446. Tikai 7 ĪADT darbojas kāda no komerciālajām tūristu mītnēm, kas sertificētas ar Zaļo sertifikātu, norādot uz videi draudzīgu komercdarbību. No kopējā šīs jomas uzņēmumu skaita, kas darbojas ĪADT, tie ir vien 2,2 %.	Pavisam 45 ĪADT darbojas komerciālas tūristu mītnes un to kopējais skaits ĪADT ir 493. No izsniegtajiem 113 Zaļajiem sertifikātiem (spēkā 2025.gadā) tikai 7 ĪADT darbojas kāda no komerciālajām tūristu mītnēm, kas sertificētas ar Zaļo sertifikātu , norādot uz videi draudzīgu komercdarbību. No kopējā šīs jomas uzņēmumu skaita, kas darbojas ĪADT, tie ir vien 2,2 %. (Šo vēl precizēju pašlaik) 42 produktu ražotāji un pakalpojumu sniedzēji ir saņēmuši tiesības lietot zīmi “Dabisko pļavu produkts” (jāprecizē cik no 42 atrodas ĪADT). No divdesmit aptaujātajiem uzņēmējiem, 70% atzina, ka zīmols "Dabisko pļavu produkts" sniedz papildu konkurējošo priekšrocību tirgū. Un 65% piekrit, ka līdz ar to viņiem ir labāks pozicionējums tirgū nekā ražotājiem, kuriem nav šādas zīmes. Tas apliecina arī šī izveidotā zīmola vērtību un ietekmi, kas nav tikai formāla grafiskā zīme.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
B.6.1.	Privāto mežu platība, kurā dabas daudzveidības saglabāšanas pasākumi tiek īstenoti, balstoties uz brīvprātīgo (līgumisko) pieeju	Dabas aizsardzības pārvalde	<p>0</p> <p>Prakse 2020. gadā vēl nav ieviesta, 2022.gadā norisinās pieteikšanās un līgumu slēgšanas process.</p> <p>“Dzīvais mežs” ir atbalsta programma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un veicināšanai privātajos mežos, paredzot konsultatīvi un finansiāli atbalstīt privāto mežu īpašniekus, kuri savos mežos apņemas ievērot augstāku dabas daudzveidības saglabāšanas standartu, nekā to paredz normatīvie akti.</p>	<p>5</p> <p>Izveidotas ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijas privātās zemēs.</p> <p>“Dzīvajā mežā” no 710 ha pieteikto mežu minimālajiem kritērijiem atbilda un programmā uzņemti 346 ha mežu, noslēgti līgumi ar 70 saimniekiem (taču viens izstājies = 69)</p> <p>Par 2023. gadu atbalsta izmaksas 55260 EUR.</p> <p><i>Vajadzīgi vēl 25 ha meža, lai izpildītos solītais.</i></p>	<p>5</p> <p>Izveidotas ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijas privātās zemēs.</p> <p>“Dzīvajā mežā” no noslēgti līgumi par 365 ha ar 70 saimniekiem. Par 2023.-2024.g. gadu atbalsta izmaksas - 114 022 EUR</p>	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
B.6.2.	Privāto zālāju platība, kurā tiek īstenoti uz mērķi orientēti dabas daudzveidības saglabāšanas pasākumi, balstoties uz brīvprātīgo (līgumisko) pieeju	Dabas aizsardzības pārvalde, https://latvianature.daba.gov.lv/ziedu-plavas/ , 2022.	Prakse 2020. gadā vēl nav ieviesta, 2022.gadā norisinās pieteikšanās un līgumu slēgšanas process (paredzēts ieviest līdz 2026. gadam). Pilotprogrammā “Ziedu pļavas” bioloģiski daudzveidīgu zālāju veidošanai, kas paredzēta zālāju īpašniekiem, kuru apsaimniekošanā ir ilggadīgi zālāji ar dabiskošanās pazīmēm, bet kas vēl nav sasnieguši ES nozīmes zālāju biotopu līmeni, iegūti 713 pieteikumi.	Dalībai “Ziedu pļavās” tika pieteikti 2496 ha zālāju. No tiem atlasīti un noslēgti līgumi par 675 ha – kopā ar 65 saimniecībām. Kā arī 7 konsultāciju līgumi. <i>(Izmaksāti 69,5 tk EUR gadā atbalstam no LAD)</i>	Noslēgti līgumi par 675 ha – kopā ar 65 saimniecībām. Kā arī 7 konsultāciju līgumi. Par 2023.-2024.g. gadu atbalsta izmaksas - 152 997 EUR.	

3. Sociālie indikatori

Sociālo indikatoru kopums aptver sabiedrības attieksmi pret dabu, ĪADT iedzīvotāju dzīves kvalitātes uztveri, iedzīvotāju skaitu ĪADT, sabiedrības zināšanas un priekšstatus par dabas stāvokli, ekosistēmu pakalpojumu izmantošanu, ĪADT apmeklētību un apmeklētāju apmierinātību, kā arī sabiedrības iesaisti invazīvo sugu ziņošanā. Kopumā redzams, ka sabiedrības vērtībās daba ieņem arvien nozīmīgāku vietu, saglabājas augsta dabas izmantošana rekreācijai un būtiski pieaug ĪADT apmeklējumu skaits.

Vienlaikus tendences nav viennozīmīgi pozitīvas: nedaudz samazinās pašvērtētās zināšanas par dabu un dabas izmantošanas intensitāte pēc pandēmijas maksimuma, turpinās depopulācija ĪADT teritorijās, bet uztvere par Latvijas dabas stāvokli kopumā kļūst mēreni labvēlīgāka. Kopējais vērtējums — sabiedrības attieksme un iesaiste stiprinās, bet demogrāfiskie un zināšanu rādītāji liecina par strukturālām pārmaiņām. Projekta lielākais pienesums ietekmes palielināšanai ir ļoti prasmīgi organizētā publicitāte un komunikācijas kampaņas par dabas vērtībām. Publicitātes pasākumu efektivitātes ziņā šis ir labās prakses paraugs daudziem un noteikti pārsniedz nacionālā mēroga robežas. Komunikācijas saturs ilgtermiņā ietekmē plašākas sabiedrības izpratni par dabas aizsardzības nozīmi.

SOCIĀLIE INDIKATORI					
Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2020	Vērtība, 2025	Tendence
C.1.1.	Ekoloģijas nozīme kopējā vērtību sistēmā: cik sabiedrībai ir svarīgi rūpēties par dabu un vidi?	Vidzemes Augstskola: Sabiedrības aptauja, 2021. Salīdzināt ar https://www.europeansocialsurvey.org/findings/topline-series ESS_Findings_HVS.pdf	91,8% uzskata, ka par dabu rūpēties ir ļoti svarīgi un svarīgi 4,59 no 5 ballēm (vidējais rādītājs no 1060 respondentu aptaujas).	95,5 % uzskata, ka par dabu rūpēties ir ļoti svarīgi un svarīgi (no 1051 respondentu aptaujas) Zaļa attieksme pamazām kļūst par sociālu normu	
C.1.2.	Vietējo iedzīvotāju skaita proporcijas izmaiņas, kuri uzskata, ka dzīvošana ĪADT uzlabo viņu dzīves kvalitāti	Vidzemes Augstskola: Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju iedzīvotāju aptauja, 2021, 2022.	26,2 % uzskata, ka, dzīvojot ĪADT, iespējams sasniegt augstu dzīves kvalitāti. (no VIA aptaujātajiem 1017 ĪADT iedzīvotājiem 2021, 2022. gadā) Tika uzdots jautājums “cik bieži izmanto dabu, lai gūtu līdzsvaru fiziskai labjūtei un garīgai veselībai, atpūtai no ikdienas”, kas ir cieši saistīts ar dzīves kvalitāti. 2021. gada aptaujā 72,2 % atbildēja apstiprinoši.	2024. gadā aptaujā tika uzdots jautājums “cik bieži izmanto dabu, lai gūtu līdzsvaru fiziskai labjūtei un garīgai veselībai, atpūtai no ikdienas”, kas ir cieši saistīts ar dzīves kvalitāti. Apstiprinoši atbildēja 69,5 % iedzīvotāju, kas ir nedaudz mazāk, kā iepriekš (taču samazinājums nav būtisks). Iespējams, Covid-19 pandēmijas ietekmē iepriekš sabiedrība pastiprināti ir novērtējusi dabas klātbūtni un iespējas tajā pavadīt brīvo laiku, kas sakrīt ar apmeklētības maksimumu.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2021	Vērtība, 2025	Tendence
C.2.1.	Iedzīvotāju skaits un proporcija, kas dzīvo ĪADT (izvēles)	Centrālās statistikas pārvaldes eksperimentālās statistikas dati, 2021, 2026. Par 2023: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_P_OP_IR_IRS/RIG061/ -	Pārsniedz 100 tūkstošus. Skaits precizējams, izmantojot iedzīvotāju skaitu 2021. gada sākumā, kas ir Centrālā statistikas pārvaldes detalizēti telpiskie dati, eksperimentālā statistika, apstrādājot iedzīvotāju reģistra datus un 2021. gada tautas skaitīšanā iegūto informāciju.	Turpinās iedzīvotāju skaita kritums un novecošana (depopulācija) ĪADT. Eksperimentālie CSP dati apstiprina ~5% iedzīvotāju skaita kritumu ĪADT kopumā šo gadu laikā. Lielāks kritums (pat līdz 8%) ir Latgales lielākajās ĪADT, mazāk Pierīgas un lielo pilsētu tuvumā. Samazinās saimniecisko un rekreatīvo darbību negatīvā ietekme uz dabas daudzveidību.	
C.3.1.	Sabiedrības zināšanu izmaiņas par Latvijas dabu un tajā notiekošajiem procesiem	Vidzemes Augstskola: Sabiedrības aptauja, 2021 / 2024	Zināšanas par dabu kopumā 18,4 % kā ļoti labas, 54,9 % vērtē kā labas, 25,1 % - viduvējas, 1,4 % - sliktas un 0,2 % - ļoti sliktas. (2021. gadā veiktās 1060 respondentu aptauja)	Aplūkojot visus pašvērtējumus par dabas zināšanām kopumā, redzams, ka respondenti savas zināšanas pārsvarā vērtē kā labas vai viduvējas. Salīdzinājumā ar 2021. gada aptauju šie pašvērtējumi ir kļuvuši zemāki. 2024. gada aptaujā respondenti kā labas un ļoti labas visbiežāk norādījuši zināšanas par dabu kopumā – 60,5 % (t.sk. 13,4 % ļoti labas un 47,1 % labas), kas ir par 12,7 % mazāk nekā 2021. gadā šajā pašā grupā.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
C.3.2.	Sabiedrības uztveres izmaiņas par dabas stāvokli Latvijā	Vidzemes Augstskola, HESPI: Sabiedrības aptauja, 2021 (2021. gadā veiktās 1060 respondentu aptauja)	Lielākā daļa uzskata, ka Latvijas dabas stāvoklis kopumā ir apmierinošs (21,2 %). To, ka tas ir slikts, vērtē 14,7 % (12,9 % vērtē kā “sliktu” un 1,8 % kā “ļoti sliktu”). Līdzīgā daudzumā ir uzskats “labs” (14,7 %), taču tikai 2,3 % uzskata, ka Latvijas dabas stāvoklis kopumā ir izcils.	<i>Netiek noteikta ik gadu. Jāiekļauj ViA organizētā aptaujā 2024. gadā</i>	Latvijas dabas stāvokli kopumā kā izcilu vērtē 6 %, kā labu – 38,5 %, bet kā apmierinošu – 42 % respondentu (par 2,5 % vairāk nekā 2021. gadā). Savukārt 12,2 % dabas stāvokli vērtē kā sliktu un 1,2 % – kā ļoti sliktu. Turklāt 33,3 % respondentu uzskata, ka dabas stāvoklis pēdējos gados ir pasliktinājies (par 3,1 % mazāk nekā 2021. gadā), bet 31,4 % – ka tas ir uzlabojies (par 2,4 % vairāk nekā 2021. gadā). Savukārt 36,4 % uzskata, ka dabas stāvoklis ir palicis tāds pats kā pirms četriem gadiem.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
C.3.3.	Ekosistēmas apgādes un kultūras pakalpojumu lietošanas regularitātes izmaiņas	Vidzemes Augstskola: Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju iedzīvotāju aptauja, 2021, 2022. un VIA sabiedrības aptauja, 2024.	Kopumā 92,8 % ĪADT iedzīvotāju ir bieži iesaistīti kustīga dzīvesveida aktivitātēs dabā, ieskaitot lielāko daļu kultūras ekosistēmu pakalpojumu (kas saistās ar fiziskām aktivitātēm) un apgādes ekosistēmas pakalpojumus, kas ar to saistīti. Retu reizi iesaistīti 6,6 % iedzīvotāju un “nekad” atzīmējuši 0,6 %.	<i>Atšķirības lielā mērā ietekmē Covid-19 pandēmijas ietekme, kad nozīmīgi palielinājās apmeklētāju skaits ĪADT, sasniedzot augstākos apmeklētības rezultātus, kopš tiek veiktas uzskaites.</i>	Kopumā 67,9 % iedzīvotāju (un 80,3% ĪADT iedzīvotāju) ir bieži iesaistīti kustīga dzīvesveida aktivitātēs dabā, ieskaitot lielāko daļu kultūras ekosistēmu pakalpojumu (kas saistās ar fiziskām aktivitātēm) un apgādes ekosistēmas pakalpojumus, kas ar to saistīti. 24% nodarbojas “dažreiz”, retu reizi iesaistīti 6,6 % iedzīvotāju un “nekad” atzīmējuši 1,1 %.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
C.4.1.	Kopējais ĪADT apmeklējumu skaits	VIA Telpiskās analīzes laboratorijas datu bāze. Atpūtniekus aicina aplūkot mazāk zināmās dabas vietas	Apmeklējumu kopējais skaits Latvijas ĪADT 2021. gadā pārsniedza 10 miljonus.	Apmeklējumu skaits pieaudzis. 2024. gada 21. maijs – kampaņa <i>Natura 2000</i> atpazīstamības veicināšanai. Skaitļi par apmeklētību ĪADT 2023 un iepriekš. Latvijas dabas dižvietas.	Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās 2024. gadā fiksēti aptuveni 18 miljoni apmeklējumu . No tiem lielākā daļa saistīta ar vietējo iedzīvotāju ikdienas atpūtu brīvā dabā, kam seko viendienas ceļotāju apmeklējums no tuvākajām pilsētām un braucieni tūrisma nolūkos, piemēram, pārgājieni, dabas izziņa, laivošana, velo braucieni un citi. Mazāko daļu veido nakšņojošo tūristu apmeklējumi.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2021	Komentārs	Vērtība, 2025	Tendence
C.4.1.1.	Apmeklētāju proporcija, kuri ir apmierināti ar pieredzējumu ĪADT	VIA HESPI Telpiskās analīzes laboratorijas datu bāze, apkopojot vērtējumus par tūristu piesaistēm un atpūtas vietām Latvijas ĪADT (izmantojot Google profila vērtējumus no tūristu piesaistēm ĪADT (2021.gada novembris).	4,5 balles no 5 ballēm	Svārstības nav nozīmīgas, taču atšķirības ir pa segmentiem un vietām. Vietās ar izveidotu infrastruktūru apmeklētāji sagaida labu tās uzturēšanu.	4,5 balles no 5 ballēm	
C.5.1.	Apmeklējumu skaits gadā bioloģiskās daudzveidības demonstrācijas ekspozīcijai LU Botāniskajā dārzā	LU Botāniskais dārzs (<i>Kontakti ar Inga Langenfelde, T. mob.: 29777596</i>)	Ekspozīcija projektēšanas un izveides stadijā (apmeklējums = 0), tiks vērtēts apmeklējumu skaits pēc pirmā pilnā darbības gada (2024). 2019 – 52684 2020 – 38859 2021 – 34641 2022 – 38148 2023 – (aizvēra palmu māju – rekonstruē)	Divas tematiskās ekspozīcijas - “Augu bioloģiskās un morfoloģiskās grupas” un “Ārstniecības augi” veidotas, izmantojot esošo infrastruktūru un augus (~4000 m ² platībā). 2023. g. novembrī pabeigti izveides darbi, 2024. g. 19. janvārī pieņemts ekspluatācijā. Atklāšana 2024. gada jūnijā.	Veikta uzskaitē NO 11.06.2025. līdz 11.08.2025. (Skatīt datus zemāk - pielikumā).	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2021	Komentārs	Vērtība, 2025	Tendence
C.5.1.1.	Apmeklētāju proporcija, kuri ir apmierināti ar pieredzējumu Botāniskajā dārza izveidotajā demonstrācijas ekspozīcijā	LU Botāniskais dārzs / Google.com. 2022, 2025	LU Botāniskā dārza kopējais vērtējums 2022. gadā ir 4,7 balles no 5 (627 apmeklētāju atsauksmes Google). Demonstrācijas ekspozīcijas apmeklētāju vērtējumi netiek veikti.	4,6 balles no 5 (723 atsauksmes) LU Botāniskā dārza kopējais vērtējums 2023. gadā	4,6 balles no 5 (857 apmeklētāju atsauksmes) LU Botāniskā dārza kopējais vērtējums 2025. gadā 	
C.6.1.	Invazīvo sugu informācijas ievākšanā iesaistīto sabiedrības pārstāvju skaits	Dabas aizsardzības pārvalde, Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”. Sk.: https://ozols.gov.lv/kartes/apps/sites/#/invazivo-sugu-parvaldnieks	Invazīvo datu pārvaldniekā iesniegtā informācija (06.05.2021. – 25.11.2022.): kopējais novērojumu sniedzēju skaits 301 . Papildinoši: no 7980 DabasDati.lv lietotāju kopējiem 2022. gadā ziņotajiem novērojumiem 5,47 % novērojumu bija par augiem, neliela daļa no tiem aptver invazīvo augu vai dzīvnieku sugu ziņojumus.	Kopējais novērojumu sniedzēju skaits 397 (2023.gada 13.decembris)	Straujš kāpums. Nozīmīga ietekme. Starp redzamākajām aktivitātēm ar lielāko ietekmi. 	

4. Ekonomiskie indikatori

Ekonomisko indikatoru kopums aptver finansējumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem mežos un zālajos, nodarbinātību ĪADT, tūrisma infrastruktūras kapacitāti un apmeklētāju tēriņus, ar dabiskajiem zālājiem saistītas uzņēmējdarbības attīstību, zaļās saimniekošanas prakses ieviešanu, kā arī patērētāju attieksmi pret dabai draudzīgiem pakalpojumiem un produktiem. Indikatori raksturo gan publisko atbalstu, gan tirgus reakciju uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Kopumā vērojama **mēreni pozitīva ekonomiskā dinamika**: pieaug kompensāciju un atbalsta apjomi, būtiski paplašinās EKO programmu finansējums, palielinās tūristu mītņu skaits un apmeklētāju tēriņi, kā arī identificējama zīmola “Dabisko pļavu produkts” lietotāju skaita pieaugums un ietekme. Sabiedrības pieprasījums pēc dabai draudzīgiem produktiem un pakalpojumiem arī kļūst izteiktāks, kas norāda uz tirgus potenciālu dabas kapitāla izmantošanai ilgtspējīgā veidā.

Vienlaikus saglabājas strukturāli pārmaiņu procesi un ar to saistītas problēmas: kompensāciju līmenis joprojām ir relatīvi zems pret tirgus vērtībām, ĪADT teritorijās nodarbinātība samazinās līdz ar depopulāciju, bet tūrisma kapacitātes īpatsvars valstī būtiski nepieaug. Kopējais vērtējums — ekonomiskie instrumenti un tirgus signāli stiprinās, taču to ietekme uz reģionālo attīstību un dabas saglabāšanas motivāciju vēl nav pilnībā pietiekama. Problēma, ka subsīdiju maksājumi dabai draudzīgai saimnieciskajai praksei ir piesaistīti procesam (ka šāda darbība tiek veikta), nevis konkrētam rezultātam, ko ir sarežģītāk administrēt un tas pieprasa labas zināšanas un vēlmi darbotie šajā virzienā zemju apsaimniekotājiem. Projektam ir nozīmīga ietekme uz kopējo diskusijas veicināšanu par šiem jautājumiem, politikas veidošanu un atklātu sabiedrības diskusiju. Projekta ietekmē tiek pievērsta lielāka vērība dabas aizsardzības ekonomiskajai pusei / iekļaušanai ilgtspējīgās uzņēmējdarbības praksēs.

EKONOMISKIE INDIKATORI					
Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2021	Vērtība, 2023	Tendence
D.1.1.	Izmaksātais kompensāciju apmērs par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos	Kompensācijas maksājums par <i>Natura 2000</i> meža teritorijām (NIM), ko administrē LAD. Datu avots: LAD Gada pārskats 2021, 2022, 2023. 2024.	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsta pretendentu skaits 2021. gadā: 3309 Noteiktā platība, 2021. gadā: 496 km² Izmaksātais atbalsta apjoms, 4,4 milj. EUR par 2020. gada pieteikumiem. 2021. gada pieteikumu izmaksātā summa tiks reģistrēta 2022. gada pārskatā. <p>Salīdzinot ar meža tirgus vērtību, arī zaļināšanai izmaksājamiem atbalsta maksājumiem, šī nav liela summa. Vidēji tas ir ap 1330 EUR uz vienu pretendentu vai ap 89 EUR uz vienu ha meža.</p>	<p>Atbalsta pretendentu skaits 2022. gadā: 3328</p> <p>Noteiktā platība 2022. gadā: 500 km²</p> <p>Izmaksātais atbalsta apjoms, 4,6 milj. EUR par 2021. gada pieteikumiem. 4,7 milj. EUR par 2022. gada pieteikumiem (3327 atbalsta pieteikumu skaits 2023.gadā)</p> <p>Noteiktā platība, tūkst.ha 2023.gadā</p>	
D.2.1.	Izmaksātais atbalsta apmērs saistībā ar bioloģiskās daudzveidības uzturēšanu zālajos	Lauku atbalsta dienests. Datu avots: LAD Gada pārskats 2021, 2022, 2023. 2024.	<p>2,2 milj. EUR</p> <p>(2,1 milj. EUR par 2021. gada pieteikumiem)</p> <p>Kopā ar vienotās platības maksājumu par šīm pašām teritorijām izmaksātā summa ir ap divas reizes lielāka (4,3 milj EUR), kas pielīdzināma par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos. Salīdzinot ar zaļināšanai pieejamo atbalstu intensīvi apstrādātās lauksaimniecības zemēs šī ir proporcionāli neliela summa. Vidēji uz vienu pieteikumu tie ir ap 360 EUR gadā, neskaitot vienotās platības maksājumu.</p>	<p>4.5 milj. EUR</p> <p>Atbalsta pretendentu skaits 2022. gadā: 6136</p> <p>Noteiktā platība 2022. gadā: 445 km²</p> <p>Noteiktā platība 2023. gadā: 442 km² (6078 pieteikumi)</p>	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence																														
D.3.1.	Nodarbinātība ĪADT teritorijā	Vidzemes Augstskola, HESPI: Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju iedzīvotāju aptauja, 2021, 2022. (1017 respondenti)	<p>ĪADT iedzīvotāju, kuri veic kādu saimniecisko darbību teritorijā, sadalījums atbilstoši darbības veidam (ar uzsvāri uz dabas resursu izmantošanu) un no tā gūto ienākumu nozīmīgumam mājsaimniecības budžetā.</p> <table border="1" data-bbox="846 475 1417 954"> <thead> <tr> <th data-bbox="846 475 1133 651">Saimnieciskās darbības veids un ienākumu nozīmīgums (%)</th> <th data-bbox="1133 475 1227 651">piemājas dārzs</th> <th data-bbox="1227 475 1301 651">lauksaimniecība</th> <th data-bbox="1301 475 1375 651">mežsaimniecība</th> <th data-bbox="1375 475 1417 651">tūrisms</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="846 651 1133 694">galvenais iztikas avots</td> <td data-bbox="1133 651 1227 694">9,7</td> <td data-bbox="1227 651 1301 694">12,6</td> <td data-bbox="1301 651 1375 694">5,6</td> <td data-bbox="1375 651 1417 694">6,4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="846 694 1133 762">nozīmīgi neregulāri ienākumi</td> <td data-bbox="1133 694 1227 762">6,8</td> <td data-bbox="1227 694 1301 762">12</td> <td data-bbox="1301 694 1375 762">14,1</td> <td data-bbox="1375 694 1417 762">8,3</td> </tr> <tr> <td data-bbox="846 762 1133 805">maznozīmīgi ienākumi</td> <td data-bbox="1133 762 1227 805">8,1</td> <td data-bbox="1227 762 1301 805">14,3</td> <td data-bbox="1301 762 1375 805">14,1</td> <td data-bbox="1375 762 1417 805">8,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="846 805 1133 879">vaļasprieks</td> <td data-bbox="1133 805 1227 879">64,4</td> <td data-bbox="1227 805 1301 879">10,3</td> <td data-bbox="1301 805 1375 879">6,8</td> <td data-bbox="1375 805 1417 879">6,1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="846 879 1133 954">neattiecas</td> <td data-bbox="1133 879 1227 954">11</td> <td data-bbox="1227 879 1301 954">50,7</td> <td data-bbox="1301 879 1375 954">59,4</td> <td data-bbox="1375 879 1417 954">70,1</td> </tr> </tbody> </table> <p data-bbox="846 962 1417 1031"><i>Netiek noteikta ik gadu. Jāiekļauj ViA organizētā aptaujā 2024. gadā.</i></p>	Saimnieciskās darbības veids un ienākumu nozīmīgums (%)	piemājas dārzs	lauksaimniecība	mežsaimniecība	tūrisms	galvenais iztikas avots	9,7	12,6	5,6	6,4	nozīmīgi neregulāri ienākumi	6,8	12	14,1	8,3	maznozīmīgi ienākumi	8,1	14,3	14,1	8,2	vaļasprieks	64,4	10,3	6,8	6,1	neattiecas	11	50,7	59,4	70,1		Atbilstoši depopulācijas / demogrāfiskās tendences izpausmei, samazinoties iedzīvotāju skaitam ~5% apjomā ĪADT pārskata periodā, līdzīgs samazinājums ir arī saimnieciskās darbības veikšanas jomā.	
Saimnieciskās darbības veids un ienākumu nozīmīgums (%)	piemājas dārzs	lauksaimniecība	mežsaimniecība	tūrisms																																
galvenais iztikas avots	9,7	12,6	5,6	6,4																																
nozīmīgi neregulāri ienākumi	6,8	12	14,1	8,3																																
maznozīmīgi ienākumi	8,1	14,3	14,1	8,2																																
vaļasprieks	64,4	10,3	6,8	6,1																																
neattiecas	11	50,7	59,4	70,1																																

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
D.4.1.	Tūristu mītņu kapacitāte ĪADT un proporcija pret pārējo (izvēles indikators)	VIA HESPI Telpiskās analīzes laboratorijas datu bāze	ĪADT 2022. gadā kopā uzskaitītas 446 tūristu mītnes, kopējais istabu skaits viesiem ir 2622, bet vidēji vienā mītnē pieejamo istabu skaits ir 5,9. Kopā tie ir 8 % no Latvijas tūristu mītņu kapacitātes. ĪADT vidējais istabu skaits vienā tūristu mītnē ir par 1,1 istabu mazāks, kā ārpus tās.	Pieaugums īpaši krasāks ir brīvdienu māju segmentā.	ĪADT 2022. gadā kopā uzskaitītas 483 tūristu mītnes, kopējais istabu skaits viesiem ir 2713, bet vidēji vienā mītnē pieejamo istabu skaits ir 5,3. Kopā tie ir ~7 % no Latvijas tūristu mītņu kapacitātes. ĪADT vidējais istabu skaits vienā tūristu mītnē ir istabu mazāks, kā ārpus tās. Daļa no tūristu mītnēm, kas atrodas ārpus ĪADT, taču to robežu tuvumā gūst tiešu labumu no ĪADT vērtībām, kas ir nozīmīgs motīvs viesu piesaistei. ĪADT ekonomiskā ietekme līdz ar to ir vēl lielāka.	
D.4.2.	ĪADT apmeklētāju tēriņu vērtējums	VIA Telpiskās analīzes laboratorijas datu bāze	>50 milj. EUR gadā	Apmeklējumu skaits pieaudzis, līdz ar to arī kopējie tēriņi. Tiesa gan pa segmentiem, jo mazāks ārvalstu tūristu skaits, samazinājies vietējais patēriņš.	Apmeklētāju tēriņi ir pieauguši, pārsniedzot 50 milj. EUR, jo palielinājies tūrisma motīvs teritoriju apmeklēšanai. Aprēķināšanas metodika tiek pilnveidota, lai iegūtu precīzāku vērtējumu. Ir pieejami visi izejas dati. Uz to bāzes tiks pārrēķināta arī vēsturiski fiksētā bāzes vērtība.	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
D.5.1.	Uzņēmumu skaits, kas ieviesuši “bio” produkcijas ražojumus, izmantojot bioloģiski vērtīgo zālāju resursus	<p><i>LatviaNature</i> projekts, LDF https://dabiskop.lavuprodukts.lv/razotaji</p> <p>Zimolam “Dabisko pļavu produkts” sākas jauns attīstības posms : Pļavas produkti</p>	Sākot ar 2023. gadu paredzēts uzsākt darbu pie dabisko pļavu produktu zīmola izstrādes (atpazīšanas zīme produktiem, kas tapuši, apsaimniekojot dabiskās pļavas un veicinot dabas daudzveidības saglabāšanos). Notiks izpēte, zīmola izstrāde, kā arī pasākumi tā iedzīvināšanai patērētāju un ražotāju vidē.	<p>20</p> <p>ražotāji ar “Dabisko pļavu produkta” zīmi</p> <p>Zīmes “Dabisko pļavu produkts” lietošanas tiesības piešķirtas 20 ražotājiem</p>	<p>42</p> <p>ražotājs ar “Dabisko pļavu produkta” zīmi, kuru klāstā ir vairāk kā 400 dažādi ar pļavu saistīti produkti un pakalpojumi. Pēc divu gadu ieviešanas posma LDF izveidotais zīmols “Dabisko pļavu produkts” sasniedz jaunu attīstības līmeni – turpmāk tā pārvaldību pārņem LLKC. Zīme “Dabisko pļavu produkts” tiek piešķirta ražotājiem, kuri apsaimnieko dabiskos zālājus un rada ar tiem saistītus produktus un pakalpojumus. 70% norāda, ka šis zīmols paaugstina viņu konkurētspēju, palīdz labāk pozicionēt produktu tirgū.</p>	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025	Tendence
D.6.1.	Īstenoto saimnieciskās darbības labās prakses piemēru skaits par ekonomikas zaļināšanu un ekonomiski pamatotu dabai draudzīgu apsaimniekošanu	Lauku atbalsta dienests. Gada pārskats 2021, 2024 u.c.	<ul style="list-style-type: none"> Atbalsta pretendentu skaits 2021. gadā: 44905 Noteiktā platība 2021. gadā: 17299 km² Izmaksātais atbalsta apjoms, 89,7 milj. EUR par 2021. gada pieteikumiem. <p>Vidēji uz vienu pretendentu izmaksāti ap 2000 EUR, par vienu ha ap 52 EUR. Kopējā platība ir liela, daudzkārt pārsniedz bioloģiski vērtīgo zālāju platību. Vērtējama ietekme uz ekonomiski pamatotu dabai draudzīgu apsaimniekošanu. Ilgtermiņā arī uz lauku putnu indeksa izmaiņām.</p>	<p>Atbalsta pretendentu skaits 2022. gadā: 43 976</p> <p>Noteiktā platība 2022. gadā: 17330 km²</p> <p>Izmaksātais atbalsta apjoms, 92.2 milj. EUR par 2022. gada pieteikumiem.</p>	<p>2024. gadā dabai draudzīgas saimniekošanas prakses pozīcijas tika pārsauktas citādāk.</p> <p>Atbalsta pretendentu skaits uz kādu no 7 EKO programmām bija 36 261. Noteiktā platība, tūkst. ha 2024. gadā bija 2706.9. Izmaksāti 124,2 miljoni EUR.</p>	

Nr.	Indikators	Datu avots	Vērtība, 2022	Vērtība, 2023	Vērtība, 2025					Tendence		
D.7.1.	Apmeklētāju proporcija, kuri uzskata, ka, apmeklējot ĪADT, viņiem ir svarīga atbildīga pakalpojumu sniedzēju attieksme pret dabas un kultūras vērtību saglabāšanu	Vidzemes Augstskola: Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apmeklētāju aptauja, 2021, 2022. ViA aptauja 2024	Faktors / nozīmība	loti svarīgi	30,4 %	respondentu sabiedrības aptaujā uzskata, ka dabas aizsardzība traucē uzņēmējdarbības attīstībai. Vienlaikus 78,8 % dodu priekšroku dabai	3	3	3	3	3	
			neskarta savvaļas daba	669	29,1	7,	2,7	1,	3			
			%	59,3	53,2 %	apzināti izvēlos produktus, kas	2	1,3	2	2		
			pakalpojumu sniedzēji atbildīgi attiecas pret dabas un kultūras vērtību saglabāšanu	548	49,2	atziņā par ieguldījumu dabas	6	6	6	6		
			%	18,9	72,5	3,	1,7	3,	4	4		
			Netiek noteikta ik gadu. Jāiekļauj ViA organizētā aptaujā 2024. gadā.									

Secinājumi

2021. gadā tika izstrādāta projekta sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringa metodika, kas nodrošina sistemātisku projekta rezultātu un plašākās ietekmes izvērtēšanu. Vidusposma ziņojums aptver periodu no sākotnējām indikatoru vērtībām 2021. gadā līdz 2025. gadam, analizējot pārmaiņas dabas, institucionālajā, sociālajā un ekonomiskajā dimensijā. Kopumā monitorings rāda, ka projekts ir būtiski aktivizējis procesus dabas aizsardzības sistēmā, taču daudzās jomās pārmaiņas vēl ir agrīnā stadijā un pilna ietekme būs vērtējama ilgākā termiņā līdz noslēguma ziņojumam 2028. gadā.

Apkopojot četrus indikatoru blokus, redzams konsekvents, bet nevienmērīgs progress. Formālā dabas aizsardzība un institucionālā kapacitāte pieaug, sabiedrības attieksme pret dabu kļūst arvien labvēlīgāka un ekonomiskie instrumenti paplašinās. Vienlaikus bioloģiskās daudzveidības stāvoklis būtiski neuzlabojas, turpinās depopulācijas ietekme ĪADT teritorijās, bet ekonomiskie stimuli vēl pilnībā nepārvēršas izmērāmos ekoloģiskos rezultātos. Tas norāda uz tipisku sistēmisku laika nobīdi starp politikas ieviešanu, institucionālajām pārmaiņām un reāliem dabas stāvokļa uzlabojumiem.

Projekts jau šobrīd demonstrē nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz dabas aizsardzības sistēmas attīstību Latvijā — īpaši institucionālās vides pilnveidē, sabiedrības informētības un iesaistes veicināšanā, kā arī ekonomisko instrumentu un diskusijas stiprināšanā par dabas kapitāla ilgtspējīgu izmantošanu. Vienlaikus monitorings skaidri parāda, ka ekoloģiskie rezultāti atpaliek no strukturālajām pārmaiņām, tādēļ nākamajā periodā kritiski svarīga būs pasākumu efektivitātes palielināšana, rezultātos balstītu instrumentu attīstība un mērķētāka iedarbība uz galvenajiem bioloģiskās daudzveidības spiediena faktoriem.

ⁱ 2024. gada oktobrī (Latvijas Vēstnesis, 204, 18.10.2024.) veikti grozījumi **Augu aizsardzības likumā**, paplašinot valsts institūciju kompetenci augu aizsardzības jomā. Papildināts Valsts augu aizsardzības dienesta uzdevums – veikt Eiropas Savienības invazīvo sugu sarakstā iekļauto invazīvo sauszemes augu sugu monitoringu un izveidot un uztur šo sugu datubāzi. Ministru kabineta noteikto invazīvo augu sugu saraksts Latvijai nav papildināts. Pieņemti 2024. gada 18. oktobrī, stājās spēkā 2024. gada 1. novembrī.

Grozījumi veikti **Sugu un biotopu aizsardzības likumā**ⁱ. Pieņemti 2024. gada 18. oktobrī, stājās spēkā 2024. gada 1. novembrī. Likumā iestrādāta jauna nodaļa par invazīvo sugu pārvaldību (23¹–23² pants): skaidri sadalītas kompetentās iestādes (VAAD, DAP, LHEI, PVD, LVĢMC u.c.); noteikta kārtība, kā tiek apzināta, monitorēta un ierobežota invazīvo sugu izplatība; paredzēta sabiedrības iesaiste – ikvienai personai ir pienākums ziņot par invazīvo sugu platībām; ieviestas administratīvās sankcijas par invazīvo sugu izplatības pieļaušanu vai darbībām bez atļaujas (atsevišķs 30¹ pants). Invazīvās sugas rada ļoti nozīmīgu bioloģiskās daudzveidības apdraudējumu. Šie grozījumi izveido pilnu pārvaldības sistēmu (no datu apkopošanas līdz sodu piemērošanai), padarot invazīvo sugu ierobežošanu reāli izpildāmu, nevis tikai deklaratīvu. LIKUMI.LV

Grozījumi veikti likumā **Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām** un saistītie noteikumi. Jaunākie grozījumi stājās spēkā 2023. gada 29. jūnijā¹. Paralēli grozīti:

MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (grozījumi spēkā no 01.07.2023¹.); 2023. gadā izdoti MK noteikumi Nr. 674 “Noteikumi par dabas liegumiem¹”, bet 2025. gada 22. jūlijā tos grozot¹, paplašinātas dabas liegumu teritorijas par vairāk nekā 4300 ha, lai novērstu ES Biotopu direktīvas pārkāpuma procedūru¹.

Efekts dabas aizsardzībai:

- Plašākas un juridiski skaidrāk aizsargātas teritorijas – paplašinot dabas liegumus, vairāk vērtīgu biotopu un sugu nonāk stingrākā režīmā.
- Tieša reakcija uz ES pārkāpuma procedūru – grozījumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu reālu ES nozīmes biotopu aizsardzību, nevis tikai formālu teritoriju izveidi¹.
- vairāk biotopu (īpaši ES nozīmes) nonāk juridiski skaidri aizsargātās teritorijās, kas ir tiešs solis uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un Biotopu direktīvas prasību izpildi.

Papildus: pašlaik virzīts arī likumprojekts par jauniem grozījumiem likumā “**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**”¹, kas paredz:

- tiešu aizliegumu Natura 2000 teritorijās bojāt vai iznīcināt ES nozīmes biotopus (ar skaidriem izņēmumiem sabiedrības būtisku interešu gadījumā);
- dižkoku aizsardzības pastiprināšanu – pat ja dižkoks prettiesiski nocirsts, ap tā vietu 15 m rādiusā uz 20 gadiem noteikti būvniecības ierobežojumi, lai nerastos stimuls “apzināti nocirst un pēc tam būvēt”.

Tas būtiski palielina reālo, nevis tikai “uz papīra” aizsardzības efektivitāti, īpaši Natura 2000 teritorijās un attiecībā uz dižkokiem.

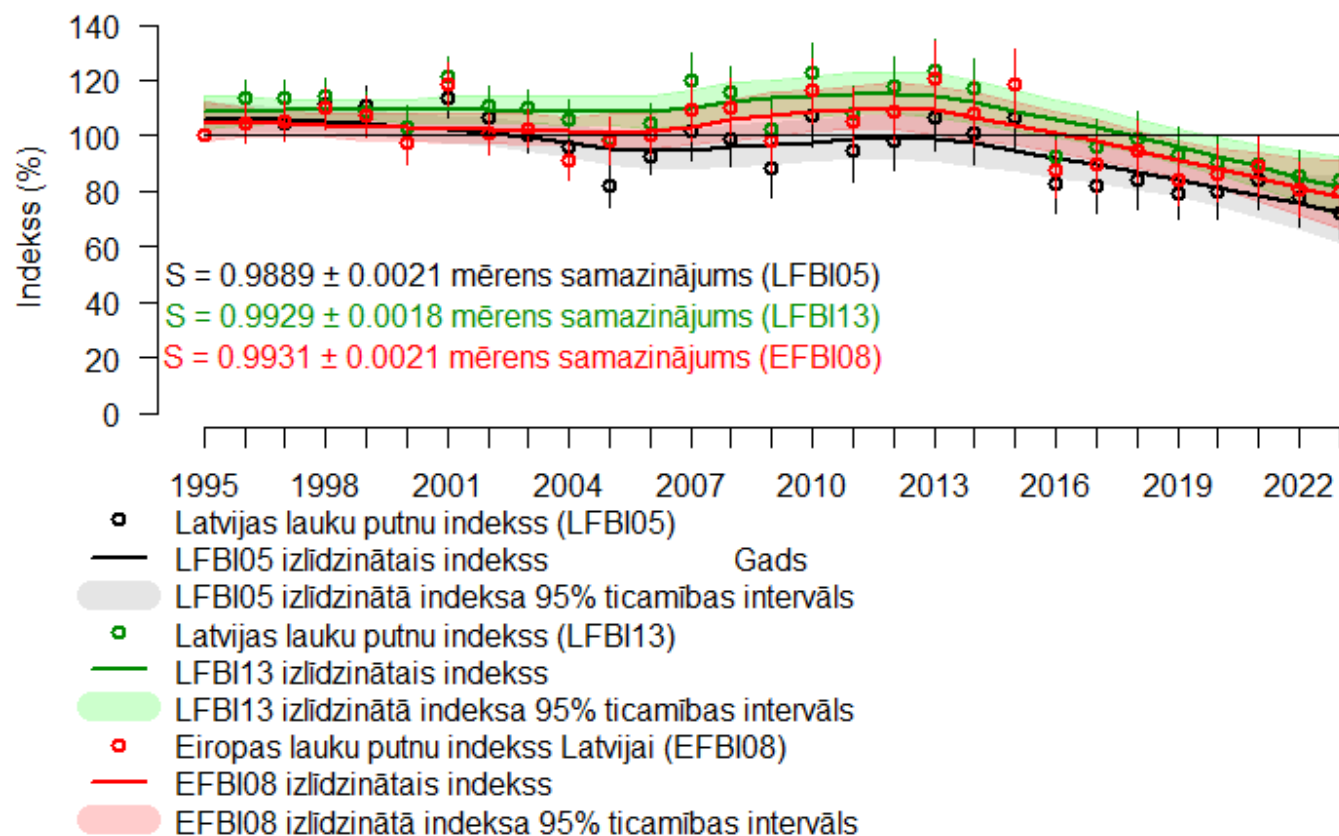
Grozījumi **Aizsargjoslu likumā** stājās spēkā 2024. gada 1. janvārī¹.

- Grozījumu mērķi (bez tūri administratīvajiem aspektiem):
 - precizēti nosacījumi darbībām **piekrastes aizsargjoslā** un **ķīmiskās aizsargjoslās** ap ūdens ņemšanas vietām;
 - stiprināta **sabiedrības piekļuve pludmalei un jūrai**;
 - ieviesta **neapstrādājama josla gar ūdensobjektiem un meliorācijas grāvjiem**, lai uzlabotu virszemes ūdeņu kvalitāti un samazinātu piesārņojuma noplūdi¹.

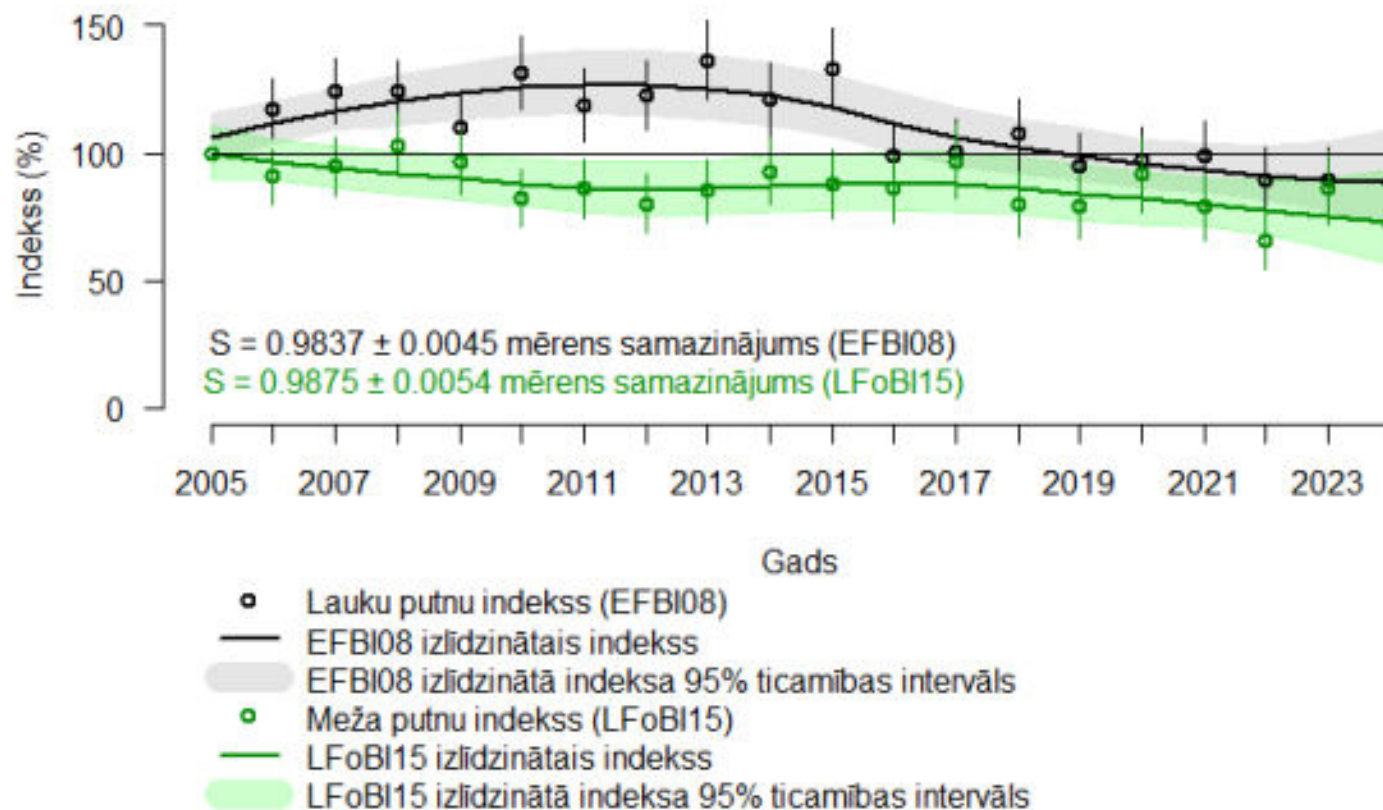
Tas palīdz samazināt lauksaimniecības un citu darbību negatīvo ietekmi uz ūdeņiem¹, kas ir būtiska daļa no ekosistēmu aizsardzības.

PIELIKUMI

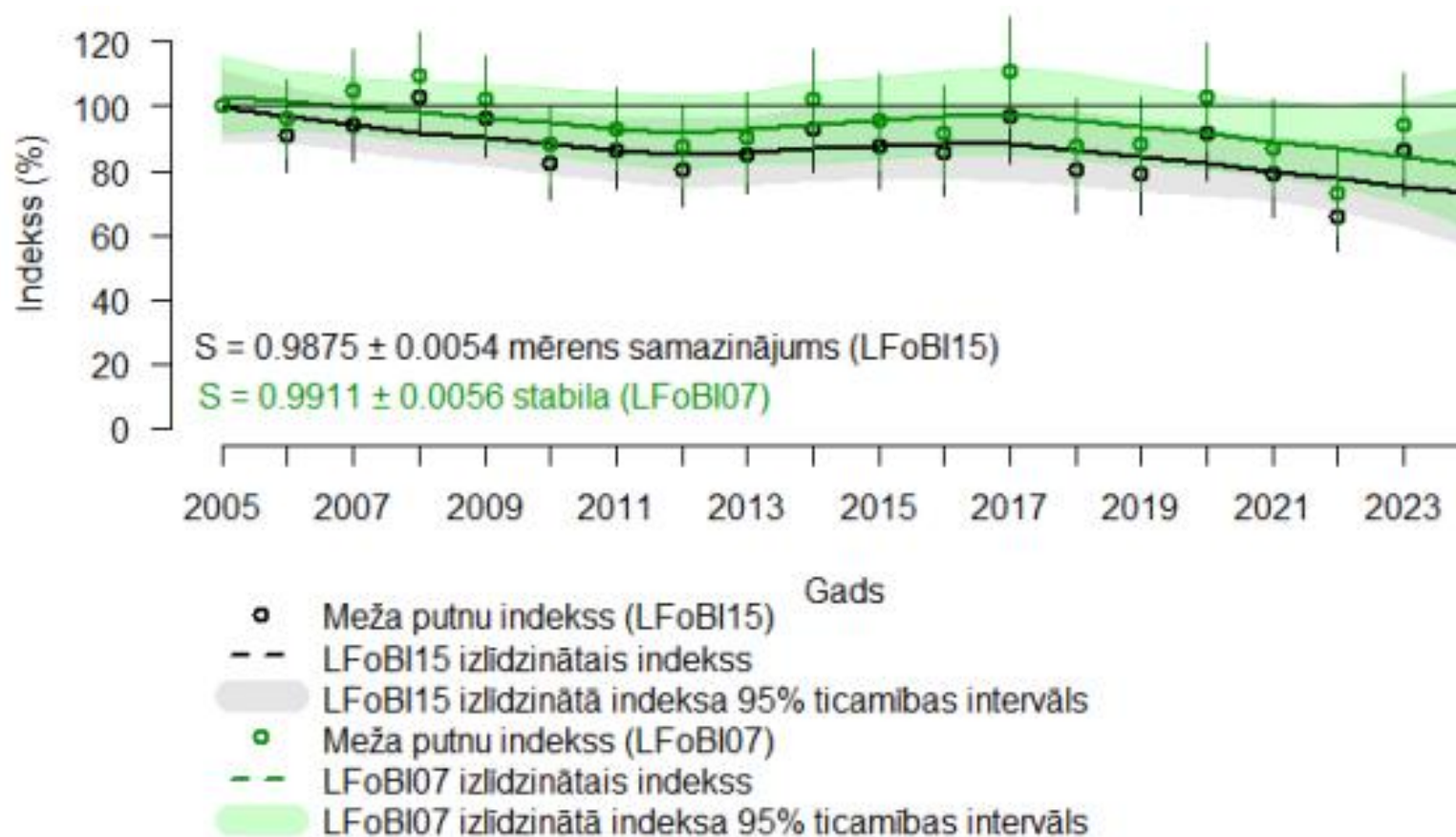
1. PIELIKUMS. Lauku putnu indekss (1995-2022)

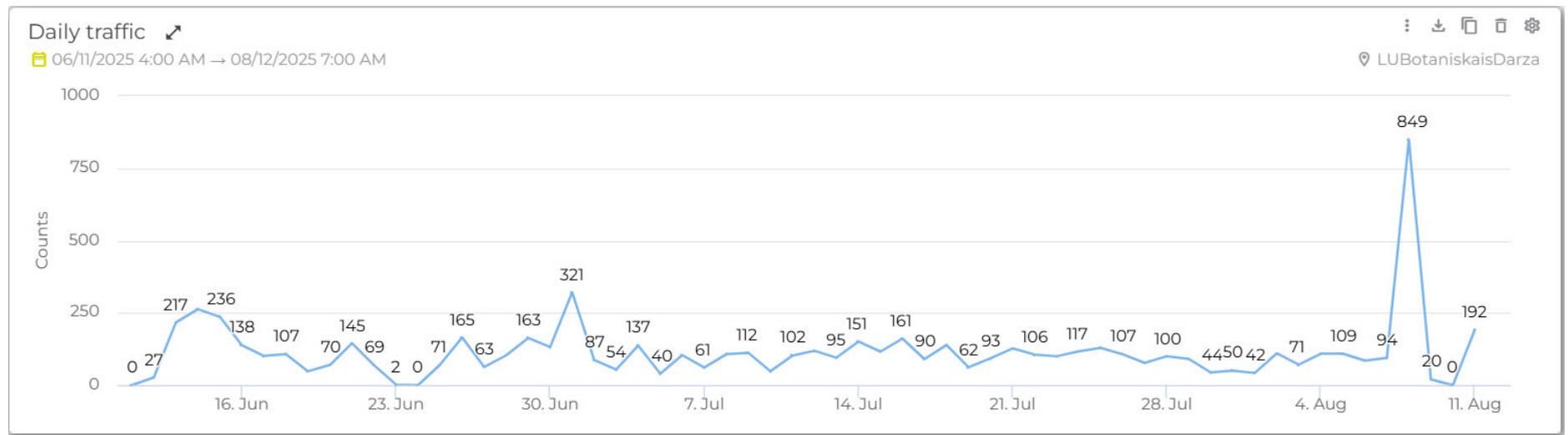
2. PIELIKUMS. Lauku putnu indekss (2005-2023)

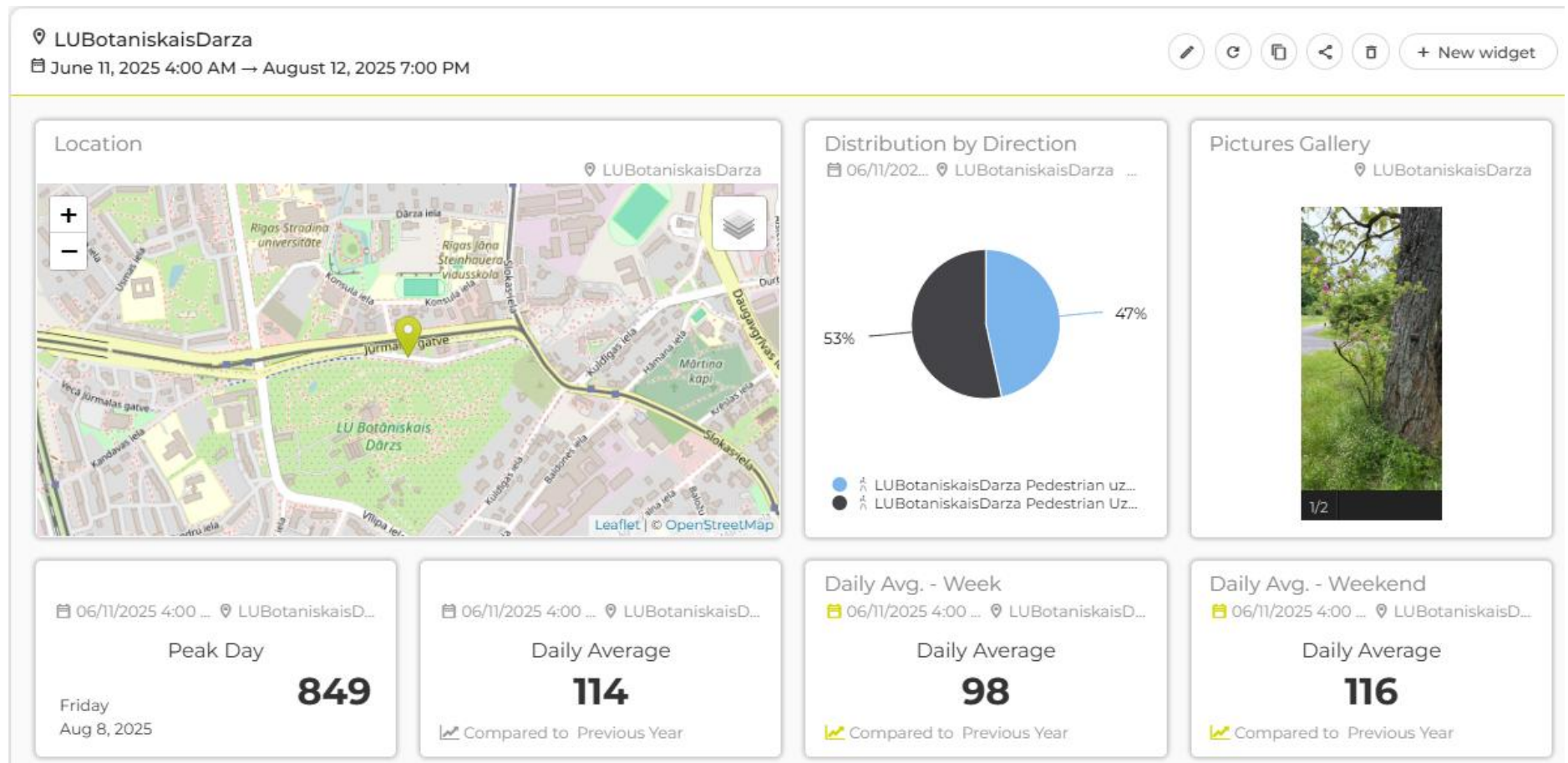

3. Pielikums. Meža putnu indekss (2025-2023)

4. Pielikums. Apmeklētāju uzskaitē 2025. LU Botāniskajā dārzā.

Vienā stundā

06/11/2025 10:00 AM → 08/07/2025 2:00 PM

LUBotaniskaisDarza [combin]

